

TEP V KONGRESNI ZBORNICI.

NORTON TA SE SPRIJELA.

Norton je iskal zado-
voljevanje, ko ga je Heplin obdol-
dal je sumljiv v zadevi
podkupnine.

KLIN NIMA DOKAZOV.

Washington, D. C. — Boj na
kongresni zbornici med kongresni-
ci Heplinom in Nortonom, ki
ga glasovale za napoved
Nemčiji, je zadnji senzacij-
ni dogodek, ki ga je povzro-
čala o Bernstorffovem ko-
skem skladu.

Norton je v prejšnjih ča-
slal nogometno žogo, imel je
precej atletičnih vaj. Heplin
je življenejši od Nortona in
je priljubljena mu je salon-
kinja.

Je prišlo do pretepa? Po
debatu o Bernstorffovem
rejskem skladu, je šel Nor-
ton na zbornico in
sede demokratični kongre-
si je vprašal Heplina, če so
njegove besede pravilno po-
je, ki so izrekale dvom v
njovo lojalnost.

Nem napravi take izjave,
Heplin.

Norton je nekaj časa molčal,
misli, kaj naj reče, medtem
Heplin dejal: "Boljše je za
da se vrnete na svojo stran,
je vaš prostor."

Eden, kadar bom gotov,"
govoril Norton.

Norton je Heplin skočil raz sedeža
grabil Nortona za telovnik,
pojme proti republikanski

Norton je takoj prijel He-
plina in ga vrzel med se-
sam je pa padel na kon-
iz Alabame.

Nemci je zahreščalo. Kon-
to so hiteli od vseh strani
njuna. Kongresnik John iz
ekcija, ki je predsedoval, je
dvom ključ k miru.

sednik Clark, ki je bil v
ni je klicel reditelja.

grednik Cooper iz Wiscon-
sivastavno star 60 let, je te-
pade na pozorišče nekaj
kasneje ko je pričel pre-

trije so bile polne, ker so
stavale, da zbornica nekaj
na Heplinovo obtožbo.

to na njih je vstalo, plo-
ni kričalo.

grednik Quinn iz Mississip-
odni nase pozornost, ko
al na glas da ju naj nekdo

drugi strani je pa demokrat
iz Alabame obrnil po-
tase, ko je mirno vstal
makniti, da njima ne dela

je ne lepo, je nekdo
Carawayju.

je odgovoril
iz Arkansasa: "Dobra
delež, če kdo pretepe
S tem besedami

Heplina sta suvala
z njima in končno
H. W. Ketron, podre-
kosa bila na nogah, sta
svoje prepirali.

kongresnik je prijel Nor-
tona, da ustavi nadaljni
Takoj kongresnik Baer
alibi, saj ima Norton

na drugi strani je pri-
kongresnikov, da so de-
al obdolžil naj se vrne-
svoje strani. To je oživilo
se, da naj mu
prejeto prasko.

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

je odgovoril
"Nemci, ki so dobili hste
konec, ki želijo."

ZAHTEVA RUDARJEV ŠE NI REŠENA.

Garfield, vladni upravitelj za
premog, bi rad dosegel spora-
zum med delavci in ope-
ratorji.

ALI SE ZVIŠA MEZDA NA RA- ČUN KONZUMENTOV?

Washington, D. C. — Nekteri
zastopniki rudarjev izjavljajo, če
bo mezda zahteva rudarjev odk-
lonjena, da zastavkajo vsi ru-
darji na centralnem polju mehke-
ga premoga.

K. C. Lewis je dejal: "Rudar-
ji zdaj delajo, ker upajo na po-
višanje mezde." Če ne dobe povi-
šanja, jih tudi armada ne more
prisiliti, da delajo v takih razme-
rah.

Rembrandt Peale, svetovalec
dr. Garfielda, ki zastopa opera-
torje, meni, da ne bo stavke. On
je prepričan, da pride med rudar-
ji in operatorji do sporazuma,
kar izvrši konferenca, ki se zdaj
vrši.

V četrtek je pododsek, obstoječ
iz dveh rudarjev in dveh opera-
torjev vzel v poštev zahtevo za
povišanje mezde, ki so jo odklo-
nili operatorji formalno en dan
kasneje.

Frank Heuys, podpredsednik
rudarske organizacije, in John
Lewis, statističar rudarske orga-
nizacije, sta opozorila dr. Garfielda,
da primanjkuje v štirih drža-
vah, v katerih zahtevajo poviša-
nje mezde, do štirideset tisoč ru-
darjev. Izjavila sta, da sedanja
mezda ni tako visoka, da privabi
rudarje iz munijskih tovarn zo-
pet v rudnike, ker prejema tam
višjo mezdo. Vojaški nabori so tu-
di znižali števil rudarjev.

Priporočili so Garfieldu, naj se
poviša mezda na centralnem po-
lju, na katerem producirajo 80
odstotkov mehkega premoga. Po-
višanje mezde naj bo veljavno za
čas vojne ali za dve leti in sicer
do 1. aprila 1920, da tako napra-
vijo stalne cene za premog in ob-
drže rudarje pri delu v rudniku.

Četudi rudarjem na centralnem
premogovem polju povišajo mez-
do, še ne sledi iz tega, da takoj
povišajo ceno premoga. Vladni u-
radniki so precej skeptični glede
konference rudarjev in operator-
jev. Zelo pazijo tudi na to, da se
na konferenci ne dogovore, da po-
višajo mezdo na račun konzum-
mentov.

BREŽIČEN POMEN MED HA- VAJEM IN SAYVILLOM.

Washington, D. C. — Med oto-
kom Pearlom, ki pripada Havaj-
skemu otočju v Pacifiku in brez-
zično postajo v Sayvillu v Atlan-
tiku so izmenjali brezzične brzo-
javke.

S tem je usatnovljen nov rekord
za odposiljatev brezzičnih brzo-
javk na daljavo.

SPOR KOVinarskih DELAV- CEV ŠE NI IZRAVAN.

San Francisco, Cal. — Kotlarji
so v poravnavi stavke kovinarskih
delavcev napravili zmešnjave, ker
so glasovali proti nasvetu "Sveta
železarskih rokodelstev," naj se
vrnejo na delo. S 503 proti 463
glasovi so odločili kotlarji, da se
ne vrnejo na delo.

Podjetniki so po tem glasova-
nju rekli, če kotlarji vztrajajo pri
svojem zaključku, da svetovno
članom podjetniške organizacije
naj ne odpro delavnice.

MESTO HOČE OBDAVČITI MAČKE.

Three Rivers, Wis. — Tukaj so
izračunali, da vsaka mačka ubije
povprečno na leto 30 pičkov. Me-
sto je precej polno mačk in tako
sodijo, da mačke ubijejo na leto
do 50.000 pičkov.

Mestni odbor so sklenili, da ob-
davčijo mačke in da bo vsaka
mačka morala nositi ovrtnico, da
napravijo konec morjenju pičkov.

DAVČNI ZAKON SPRE- JET V ODSEKU.

Konferenčni odsek se je zedinil in
povišal davek za \$250.000,-
000. Davek na zabavo.

KONGRES MOGOČE ZAKLJUČI ZASEDANJE OKOLI 10. OK- TOBRA.

Washington, D. C. — Konferen-
čni odbor se je zedinil na \$2.700,-
000.000 vojnega davka in vsa zna-
menja kažejo, da kongresno zasa-
danje zaključi dne 10. oktobra.

Senatni in zbornični konferen-
cniki so zvišali davčno predlogo
skoraj za \$250.000.000. Dodali so
davek na automobile, zabave,
transportacijo, patentirana zdra-
vila, lepoticje, 1 cent na bančne
čeke, poseben 160dstoten davek
na municijo, 1 cent povišanja na
poštino prvega razreda, povišali
so poštino drugega razreda po
pasovih itd.

Pred konferenčnim odborom je
vojni kredit za \$8.000.000.000. O.
pozicije ni proti vojnemu kreti-
tu.

V petek se je zbornica bavila o
predlogu, ki daje pravico vpora-
biti ladje, zgrajene v tujini, v ob-
režni plovi. Izjema velja le za
Alasko.

Predloga za zavarovanje voja-
kov in pomorščakov je pred se-
natnim odsekom. Mogoče je odlo-
ži do prihodnjega zasedanja. Rav-
notako je zadržana predloga od
odseka, ki varuje civilne pravice
vojakov in pomorščakov, dokler
so v vojni. Tudi ta predloga pri-
de najbrž pred prihodnje zasa-
danje.

Vojni tajnik Baker je priporo-
čil, da takoj razpravljajo o zava-
rovalni predlogi za vojaše in po-
morščake, da ne bodo v skrbeh.
Izvedeni v postavih so popravili
predlogo, da odstranijo ugovore,
toda senatorja Reed in Fletcher
sta še vedno v opoziciji.

BIVŠI DETEKTIV MORILEC.

Fort Worth, Tex. — J. K. Yates,
bivši mestni detektiv, je ustrelil
v glavo C. Edward Parsleyja, po-
licijskega in ognjegasnega ko-
misarja, ko je sedel pri mizi v pi-
sarni.

Po umoru se je Yates zabari-
kadiral v pisarni in se je vpiral
vsem naporom, da ne pridejo v pi-
sarno.

Končno so vlomili vrata in pod
salvo strelav se je Yates zgrudil
mrtev na tla.

Yates je bil pred kratkem od-
puščen iz policijske službe. To ga
je jezilo.

V splošnem sodijo, da je Yates
imel namen ubiti še župana Davis-
a, načelnika detektivov Cunolly-
ja in policijskega načelnika Mont-
gomeryja.

Napravil je tudi poizkus, da u-
bije svojo hčer, omoženo Karnes,
ki mu je pa ušla v šerifovo pi-
sarno.

OXMAN PRED NOVO OB- TOŽBO.

San Francisco, Cal. — Frank O-
xman je bil oproščen obtožbe,
da je nagovarjal pričo, da po kri-
vem priča v obravnavi proti Tho-
mas J. Mooneyju.

Konaj je bil Oxman prost, je
bil zopet aretiran na obtožbo Bel-
le Hammerbergove, da je po kri-
vem prisegel pri obravnavi Mo-
oneyja.

VOHUNI OBDOJENI.

San Francisco, Cal. — Zvezni
sodnik William C. Van Fleet je
obsojil Daniel O'Connellia, pred-
sednika Ameriških patriotov,
na štiri druge obtožbe, na se-
dem let ječe. Obtožnica jim je
obitala, da so kršili zakon proti
spionazi in da so se zarotili, da
onemogočijo vojaško opremo za
kon.

MLINARJI OBLJUBUJEJO MO- KO PO ZNIZANI CENI.

Chicago in okolica. V ponde-
ljek jasno in gorkeje. V torek
nestanovitno in gorkeje. Povpre-
na temperatura blizu 54.

VREME

Chicago in okolica. V ponde-
ljek jasno in gorkeje. V torek
nestanovitno in gorkeje. Povpre-
na temperatura blizu 54.

NOVE DOLOČBE ZA NARODNO ARMADO.

Prosilce za oprostitev iz vojaške
službe bodo razvrstili po raz-
redih, kar je priprav-
nejše.

MILJONARJI MORAJO V ARMADO.

Chicago, Ill. — Vojni depart-
ment naznani v desetih dneh ve-
like spremembe v določbah za o-
prostitve vojaške službe. Seymour
Morris, predsednik drugega pri-
zivega odbora, ki se je ravno-
kar vrnil iz Washingtona, pravi,
da razdele registrirance po raz-
redih.

Morris pravi: "Novi sistem je
pripravnější, bo bolj splošen in
lažje bo določiti, kdo je oproščen
vojaške službe."

Razdeljevanje se izvrši po ose-
bnih obveznostih in po gospodarski
in industrijalni uporabi. V prvem
razredu bodo oni, ki jih najlažje
pogreše. Ruzgi razredi slede.

Registriranci, ki ima majhno
obrt, bodo dovolili, da izravna
svoje zadeve. Medtem, ko pojde-
jo novinci iz prvih razredov v ar-
mado, bo lahko izravnal svoje
stvari.

Oženjeni novinci pridejo na vr-
sto, ko bodo izrpani prvi razredi.

Novi sistem bo olajšal delo na-
bornim komisijam, da razdele hi-
tro ostalih 8.000.000 mož.

P. J. Sexton, milijonar v Wau-
keganu, je bil potrjen. Dobil je
obvestilo, da mora v 24 urah v
Rockford. Prosil je za oprostitev
od vojaške službe, ker njegova
družba izdeluje olje za letala in
armadne tovorne automobile. Pro-
šnja je bila odbita.

NORCA USTRELILI V HLEVU.

Yorkville, Ill. — Pred tremi
meseči je John Conover, bogat
farmer, pobegnil iz norišnice v
Elginu. Ves čas niso slišali bese-
de o njem, dokler se ni v sredo
o polnoči vrnil domov, ko so nje-
gova žena in otroci ležali v tre-
nem spanju.

Nekdo se je zbudil in je alar-
miral vse, ko je Conover pričel
streljati z lovsko puško. Družina
je bežala iz hiše. Conover je vzel
puško, precej streliva in se uta-
boril v hlevu.

V četrtek so prišli deputiji, da
oblegajo hlev. Farmer jim je za-
grozil, da ubije vsakega, ki se pri-
bliža hlevu. Kmalu se je deputi-
jem pridružil več farmerjev iz
okolice.

Mislili so ga presenečiti v spa-
nju, toda Conover jih je pozdra-
vil s svinčnim zrnem. Deputiji so
odprli ogenj nanj in nekaj minut
kasneje so ga našli s prestreljeno
glavo in sreen.

Pametni ljudje pravijo, da je
bila največja nezmisel siliti v
hlev in streljati na norca. Nekaj
dni naj bi čakali in norci bi se
podal, ko bi ga prazen želodec o-
pominjal, da ne more vzdržati
brez jedi.

BESTIJALNO DEJANJE.

Tacoma, Wash. — V rudarskem
mestecu Carbonado je izginila de-
setletna Mamie Torko. Takoj je
odšlo večje število rudarjev iskat
dekletca, ki so jo po tridnevnem
iskanju našli kakih sto jardov od
ceste pod pokopališčem, na ka-
terem sta pokopana njen brat in
oče. Deklece je bilo ranjeno in
obžgano. Bila je pri zavesti in ze-
lo slaba.

Ležala je pod hlodom, nanj so
bili naloženi še drugi hlodi in vse
okolščine so kazale, da je zločinec
hotel zanehati hlode. Njen obraz je
bil zatekel in črn, njeni lasje o-
paljeni, gole roke in noge črne.

Dekle je opisala nekega nalu-
benca premogovne družbe. Ko je
serif zahteval, da pride k njemu,
je izginil.

MLINARJI OBLJUBUJEJO MO- KO PO ZNIZANI CENI.

Minneapolis, Minn. — Mlini
meljejo s polno paro in mlinarji
obljubijo, da pade cena pri so-
du moka od 25 do 50 centov.

NEMCI SE PRIPRAV- LJAJO ZA UMIKANJE.

Pustošenje v Belgiji znači, da se bodo
Nemci umaknili na novo fronto.
Italijani ponovili napade.

Vsa južna Amerika se združi zoper
Nemčijo. Nova angleška ofen-
ziva v Mezopotamiji.

Ruski bolševiki so zatajili Lenina. De-
lavke stranke so izključile ka-
dete iz kabineta.

Petrograd, 30. sept. — Bolše-
viki ne marajo Lenina na ljud-
skem kongresu. Lenin in njegov
tovariš Zinovijev sta se večeraj
skrivala v bližini Aleksandrovs-
kega gledališča in čakala, da ji-
ma delavsko-vojaški delegatje iz-
poslušajo vstop v dvorano, toda
delegatje z bolševiki vred so ga
popolnoma ignorirali.

Washington, 30. sept. — Tukaj
javljajo, da je ameriška vlada po-
novno opozorila Rusijo, da jo bo
finančno podpirala le pod pogo-
jem, ako ostane v vojni do konca.
Ameriška vlada ima zaupanje v
Kerenskija in sedanjo provizori-
čno vlado; tudi Verhovskij, seda-
nji vojni minister, je za vojno do
zmage, dasiravno je naklonjen
bolševikom. Diplomati entente se
pa boje, da bolševiki dobe vlado v
svojo pest, nakar bi ne bilo več
upanja na nadaljevanje vojne od
strani Rusije. Bolševiki so sicer
opustili idejo za separaten mir,
zahtevajo pa takojšen separata-
ni mir.

Petrograd, 30. sept. — Na pet-
kovi seji ljudskega kongresa so
glasovali menševiki in socialni de-
mokrati z 81 proti 77 za kabineto,
v katerem smejo biti tudi ministri
buržoaznih strank, toda s 86 gla-
sovi proti 51 so izključili kadete
iz kabineta. Revolucionarni socia-
listi so glasovali 91 proti 87 za ko-
alijsko vlado brez kadetov.

Kerenskij je večeraj zagovarjal
svoje stališče sprito napadov, ki
so jih zgrnili nanj bolševiki. Po-
vedal je brez ovinkov, da je nje-
gova vlada rešila Rusijo civilne
vojne in dejal je bolševikom: "Vi
grizete roko, ki je rešila domovi-
no pred katastrofo."

Jedro njegovega govora je bilo,
da se mora nadaljevati vojna, do-
kler ni Nemčija premagana.

Bolševiki so neprestano motili
Kerenskija v govoru. Galerije so
bile natlačene poslušalcev, ki so si
jemali pravico delati medklace in
motiti govornike. Neki vojak je
zavpil na galeriji, da je Kerenskij
"največji zgagar v državi." Tiso-
če oči se je obrnilo proti galeriji
in zborovalci so vpili, da naj za-
bavljač vstane, če ima pogum.
Vstal je in prekrizal roko na pr-
sih, nakar se je vsula njun plon
ostevanja.

Tako so delali tudi drugi in go-
vorniki so morali neprestano
odgovarjati na stoterina vpraša-
nja, ki so jih streljali vanje eks-
tremisti.

Bolj mirno je bilo, ko je govoril
general Verhovskij, vojni mini-
ster, to pa menda zaradi tega, ker
ga smatrajo bolševiki za svojega
pristašo. Verhovskij je govoril o
avedbi železne discipline v arma-
di in o vojni do zmagevitega kon-
ca. Dejal je med drugim: "Nas-
vrli zaveznički na zapadu so zav-
peli hinavsko ponudbo Nemcije za
mir in nadaljevanje vojne v tudi,
da tudi Rusija stori svojo dal-
žnost. Bojevni duh v ruski arm-
ci še ni mrtel, toda blizu bi bilo
manj dezertarjev. Nasa armadica
je za vojno, ali istočasno pomor-
ščaki pobijajo svoje lastnike.
Temu mora biti konec."

Pacifisti niso aplavdirali, ko je
končal.

Hudega boja je pričakovati, ko
bolševiki predložijo svoj radikalni
program.

London, 1. okt. — Vojni urad
javlja, da so Angleži ponovili o-
fenzivo v Mezopotamiji. V petek
so okupirali Ramadie severne od
Bagdada, ujeli tisoče Turkov in
vpleni mnogo topov.

Buenos Aires, 30. sept. — Pred-
sednik Irogoyen je danes izjavil,
da se mora prej združiti vsa juž-
na Amerika za vojno akcijo pro-
ti Nemčiji, preden bo Argentin-
ja stopila v konflikt. Irogoyen bo
povabil vse južnoameriške repu-
blike, da se zedinijo v tem oziru.

London, 1. okt. — Nemci so več-
eraj izvršili tri nadaljne protina-
pade severno od Ypresa v Flan-
driji, toda bili so odbiti na vsi
črti.

Washington, D. C., 30. sept. —
Nemčija se pripravlja na izpra-
nitev istočne in zapadne Flandri-
je in severne Francije.

Državni oddelek je danes pre-
jel poročilo, ki se glasi, da so nem-
ške armade prišle s splošnim ro-
pom in uničevanjem, kakor so da-
le letošnjo spomlad pred umaki-
nitvijo iz Noyonovega loka. Po-
ročilo, ki je povzročilo senzacijo,
se smatra avtoritativnim in znači,
da so Nemci na predvečer velike
retiracije.

Drugo znamenje prihajajočih
velikih dogodkov v Belgiji in
Franciji je plaše tajnosti, s ka-

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oblepaju s pr. (Augusta 31-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

"Oh, kaj bo, kaj bo z Rusijo!"

Ameriški in angleški profitarji so zagnali veliko jeremijado. Jokajo se nad Rusijo! Glasila profitarjev, ki so navadno veliki dnevnik, "svetovni" dnevnik, prinašajo dan za dnevom dolga in silno žalostna poročila od svojih reporterjev na Švedskem o "strašnem položaju" v Rusiji. Kaj bo, kaj bo z Rusijo!

"Rusija propada... Tam vlada anarhija... Krenskijeva vlada se ne more ganiti... Divji ekstremisti, socialisti in drugi "isti" hočejo vse nadvladati... Slojev, ki kaj veljajo, štejejo in kaj imajo, se ne vpoštevajo... Kaj je storiti, da se reši Rusija?... Revolucionarje je treba podučiti, da to ni svoboda, kar oni počenjajo; informirati jih je treba, da sedanja ruska demokracija ni demokracija... V Rusijo je treba poslati "komisijo učiteljev", ki bodo divjakom odprli oči... Rusiji je treba pomagati na noge, da se ne pogrezne v svoji zapeljivi svobodi... Oh, oh, kaj bo z Rusijo!..."

In da kapitalistični Jeremije najdejo simpatije za svoj jok, proglašajo enostavno, da so vsi revolucionarni elementi v Rusiji, ki organizirajo novo republiko na temelju gospodarske demokracije, — v službi Nemčije.

V Rusiji naravno ne gre vse tako gladko, kakor bi si želel človek, ki v resnici želi dobro ruskemu narodu. Toda nova ruska republika si lahko čestita, da se razvoj revolucije ne vrši tako, kakor bi želeli kapitalisti izven Rusije. Profitarji po vsem svetu, katerim je vojna za demokracijo le sredstvo za osebno izkoriščanje, bi rajši videli, da pride car nazaj na svoj prestol ali da nemški kajzer okupira vso Rusijo, kakor pa da si ljudstvo tamkaj izvoli socialiste v vladne zastope in da postane Rusija kratkoma socialistična republika.

Rekli smo, da v Rusiji ni vse v najboljšem redu, niti ne bo še tako hitro. Bolševiki nimajo naših simpatij; to so ljudje, ki ne razumejo potreb sedanjega momenta in ki ne vedo, da tudi revolucija ne more delati takih skokov kakor divja koza s skale na skalo. Ampak bolševiki niso Rusija. Čeprav se imenujejo "večine" ("bolši" je v rusščini večinski), so v resnici manjšina. In navsezadnje, če hočemo biti pravični, ne smemo kar naenkrat verjeti, da so bolševiki res take zverine, kot jih opisujejo reporterji iz Švedske. Ako odštejemo fanatika Lenina in nekaj drugih njegovega tipa, imamo grupo ljudi, ki končno sami ne vedo, kaj hočejo, a zaradi tega še niso največji zločinci v Rusiji. Bedaki so, ker zahtevajo mir, dokler ni končana naloga vojne; tepci so, ker nočejo počakati, da se izvrši notranji preobrat stopnjama kakor zahtevajo razmere.

Ruska republika potrebuje finančne pomoči in materiala za nadaljevanje vojne, nikakor pa ne potrebuje "učiteljev" ali kapitalističnih misijonarjev od zunaj, ki bi učili ruske revolucionarje, kako naj organizirajo svoj gospodarski sistem. Rusov ni nihče učil, oziroma jim pomagal zrušiti carjev režim; sami so opravili to delo. Razume se, da jim je pri tem pomagal svetovni položaj, ker brez vojne bi še ni bilo revolucije, in imeli so moralno pomoč proletarijata v drugih državah. Toda tisti, ki bi jih zdaj radi učili, kako naj uravnajo svoje notranje zadeve, niso nič storili za revolucijo.

Ruska demokracija sama dobro ve, kakšna mora biti ruska republika; kakor sklone večina ljudstva, tako bo. Pacifistični bolševiki so zahtevali mir, toda večina je spoznala, da je mir nemogoč, dokler se proletarijat ne gane v Nemčiji in Avstriji, da bi sam po vzgledu ruskega proletarijata potlačil pruski in habsburški imperijalizem. Zato se nadaljuje vojna. Bolševiki zahtevajo, da se takoj razlastijo veleposestniki zemljišč in lastniki tovarn in rudnikov. Ako spozna večina ljudstva, da so razmere ugodne za ta korak in da je gospodarski razvoj v Rusiji dozorel za socializem, tedaj se bo to zgodilo. Ljudstvo — delavski in kmečki stan — je odločilna sila in kar sklone, tako bo — brez ozira, če je to vseh zunanjim kapitalistom ali ne.

Mednarodni profitarji, pa naj bodo kjerkoli na svetu, se naravno boje prave gospodarske demokracije v Rusiji in povsod, zato pa hočejo diktirati, kakšna naj bo bodoča Rusija. Ako bi danes izbruhnila revolucija v Nemčiji, ki bi pometla s kajzerizmom do čistega s tem, da bi zadržila na vseh vratih kajzerju in vsem njegovim junkerjem do zadnjega, in ki bi postavila na razvalinah avtokratične države socialistično republiko — dvomimo, dvomimo, če bi bili profitarji za mir.

Iz vojaških taborišč.

Camp Sherman, Chillicothe, O.

Dne 22. septembra smo se poslovi od naših znancev. Ošlo nas je cel vlak iz Washingtona, Pa., in med njimi je bilo precejšnje število Slovencev.

V McDonaldu smo imeli lep sprejem in tudi joki ni manjkalo. Je že tako, da je ločitev od sorodnikov in prijateljev težka, kajti človeku se vriva vprašanje, da li se še kdaj vidimo?

Z večanjem hitimo. Na vajah smo od pol sedme ure jutraj pa do šestih zvečer.

Tu so fantje različnih narodnosti, sami korenjaki, samo Nemci niso zastopani. Tudi je tukaj precej prostovoljcev, ki so pod in nad vojaško starostjo in če bi hoteli, bi šli lahko domov. Pa nočejo in žele ostati naši tovariši.

Nisem pričakoval, da mi bo kdaj treba obleči vojaško suknjo, ker sem izven mladeniške dobe, pa svetovni položaj se spreminja in suče in tudi mene in druge je zasukalo v nepričakovani tir.

Ne rečem da grem nerad. Ravno nasprotno. Ker vidimo, da je ta vojna opravičena, da se je treba rešiti suženjstva nemškega militarizma in zagotoviti napredek svetovni demokraciji, primemo puške v roke.

Če padem — padem z zavestjo, da ne bom zastoj. Boji zahtevajo žrtev, katerih se ne strahimo dati za pravičen boj. Če zmagamo, bomo lahko ponosni, da smo porazili nasprotnika, ki je ogroževal ves svet.

Konečno pozdravljam moje prijatelje, od katerih se vsled kratkega časa nisem mogel posloviti osebno, v Loydeley, Beaverdalu, Dunlu, Johnstownu in drugod, kjer se nahajajo moji znanci.

Listu Prosveta želim kar največ uspeha v njenem delovanju za napredek.

Tony Zalar, Co. M, 330 Reg.
Camp Sherman, O.

Camp Hancock, Augusta Ga.

Tu na gorkemu jugu je nas sedaj okoli 30 tisoč in novinci še vedno prihajajo.

Kot pripovedujejo častniki, ne bomo naših vaj izpolnili tu, nego v Franciji. Tu komo nekaj mesecev in potem jo "odrinemo". Častniki so z nami zelo uljudni, vse drugače kot v Avstriji, kjer se je postopalo z vojaki kot z živino, če ne grše.

V taboru imamo raznovrstne zabave, tudi operno gledališče, kjer pojo vojaki, ki imajo pevski talent.

Kraj je prijazen, le vročina je prehuda. Prebivalstvo na deželi je večinoma črno, medtem ko belci prevladujejo v mestih, a velika povesnost jim obdeluje črne. Vseled tega taka razlika prebivalcev med mesti in deželo.

Glavni pridelek v teh krajih je bombaž, sladki krompir in podzemski lešniki (peanuts).

Ubogi črne garajo od jutranje sva do poznega večera za borih \$1.20 do \$1.50 na dan. Opazil sem, da se s temi ljudmi prav nečloveško postopa. En primer. Farmarji imajo pogodbo z vojaško upravo za dovažanje lesa, ki se ga rabi pri gradnji vojaških barak.

Neki 17letni črnci ni mogel hitro naprej z vozom in je s tem zadržal štiri vozove za seboj. Gospodar prisloži, iztrga fantu bliz iz rok in ga prične neumljeno pretepiti. Fantu bi se slaba godila, da ni bil blizu kapitan, ki ga je rešil iz rok surovega gospodarja.

Tukajšnji farmarji so premočni ljudje, ki od pridelkov vsled enenega dela spravljajo velike dobičke. Njih surovo obnašanje in sovraštvo do črncev izhaja še iz suženjske dobe.

Zelo me je razveselilo, ko sem videl v listu, kako se Slovenci po Ameriki zanimajo za "Slovensko republikansko združenje." Tudi jaz bom v enem ali drugem oziru pomagal temu gibanju, kakor hitro mi dovolijo prilike.

Jugoslovanska federativna republika je edini siguran način, po katerem se bodo slovanske narodnosti na jugu svobodno razvijale.

Vsi tisti, katerim je mar rešitev Slovencev iz pod gnjilega avstrijskega sistema, pojdite na delo! Napnite vse moči, da bo svet vedel o naših željah in jih upošteval. Naj vam to ne bo čas počitka nego dela.

Frank Kadonik,
Co. M, 1st Pa. Inf. Reg.

NASLOVLJAJTE POŠTNE POSILJATVE VOJAKOM PRAVILNO.

Vojna uprava se pritožuje, da prihaja v taborišča vse polno pošiljatev, ki se vsled pomanjkljivosti naslova ne morejo dostaviti na naslovilence.

Ena primera. Tako se naredi pravičen naslov: Private Frank Plevnik, C. C 344 Inf. Reg. Camp Grant, Rockford, Ill. — ne pa: Mr. Frank Plevnik, Camp Grant, Rockford, Ill. Zadnji naslov je nepravilen in pošiljatev, naslovljena na ta način, ne bo dostavljena.

SLOVENSKE VESTI.

Iz Newyorka poročajo, da je list "Slovenski Narod" prenehal izhajati.

Po njem bodo žalovali le avstrijanci in razne prodane duše, ki so se zbiralje okoli tega najbolj umazanega lista, kar jih je dosedaj izhajalo v slovenskem jeziku.

Tolstojovo prerokovanje.

Grofica Anastazija Tolstoj je te dni obelodanila misterijbno pismo. To pismo je bilo poslano po njej ruskemu carju in poslal ga je veliki ruski filozof in moralist Lev Nikolajevič Tolstoj iz Jasne Poljane l. 1910. Nemški cesar in angleški kralj sta si zaželela — tako piše grofica — rokopis od Tolstoj, kateri še ni bil nikdar objavljen. Prosila sta carja, da jima on preskrbi rokopis in car je prosil grofico, da ona vpraša Tolstoj, če bi hotel ustreči želji dveh vladarjev. Tolstoj se ni branil, ker pa vsled starosti in boleznij ni mogel več pisati, je grofica vzela pero v roke, a veliki filozof je narekoval sledeče:

"Odkriti hočem dogodke splošnega karaktarja, ki se imajo kmalu zgoditi. Pred mojimi očmi je duševna slika teh dogodkov. Na površju morja človeške osode vidim, kako plava ogromna podoba nage žene. Ona je po svoji krastosti in nasmehih — super-Venera. zanjo divjajo narodi in vsak jo hoče privleči k sebi. Ali ona, kakor večna prostitutka, koketira z vsemi. Na svetem dijamantu obutem z rubini in dijamanti, ki se ji blišče na glavi, ima vrezano besedo: "Trgovina". Privlačilja in čarobna, kakoršna je, ona nosi — uničenje in predsmrtne muke; njeno dihanje širi gnjus, njen glas podoben žvenketu zlata in njen lakomni pogled ima strup za narode, ki padajo kot žrtve njenih čarov.

Tri baklje korupcije.

In glejte — ona ima tri gorastane roke in v vsaki roki baklja splošne korupcije. Prva baklja predstavlja plamen — vojne, katerega nosi lepa zapeljivka iz mesta v mesto, iz države v državo. Patriotizem odgovarja v iskrah poštenega plamena, toda konec je gmenje-topov in pušk.

Druga baklja nosi plamen bogomolstva in licemerstva. Ta plamen gori na altarjih v svetih hramih in trosi seme laži in fanatizma. Podžiga um, ki je še v zibelji in spremlja ga do groba.

Tretja baklja je baklja zakona, nevarnega temelja vseh lažljivih tracij, ki najprvo vrše svoje pogubno delo v rodbini in potem se razširja v široko oblast nad književnostjo, umetnostjo in državnostvom.

Vsa Evropa v plamenu.

Leta 1912 bo prva baklja zapalila veliki požar v državah južnih inzhodne Evrope. Požar bo prinesel uničenje in nesrečo leta 1913. V tem letu jaz vidim celo Evropo

v plamenu in krvi. Slišim jok in stok na prostranih bojiščih.

Ali leta 1915 se bo na severu pojavila čudovita prikazen — novi Napoleon — in stopil bo na pozorišče krvave drame. Ta človek bo slab militarist, pisatelj ali žurnalista, toda v njegovih železnih rokah ostal bo večji del Evrope do 1925.

Konec te velike nesrečne dobe bo začetek nove politične dobe za stari svet. Carstva in kraljevstva bodo padla v prah in svet bo ustvaril federacijo zedinjenih držav za vse narode. Ostali bodo le štiri veliki gorostasi — Anglo-Saksonci, Romani, Slovani in Mongoli.

Nova politična doba.

Po letu 1925 vidim spremembo verskih nazorov. Druga baklja zapeljivke prinaša propast cerkve. Etiška ideja je pri koncu. Človeštvo je brez moralnega čuta.

Takrat se bo pojavil veliki reformator. Počistil bo ostanke enoboštva in postavil temeljni kamen hramu panteizma (panteizem je nauk, da je ves vesnir bog. Op. prev.) Bog, duša in neumrljivost se bo raztalila v novi livarni in jaz vidim začetek nove moralne dobe. Človek, kateri bo izvršil to misijo, je mongolski Slovan. On že hodi po zemlji — in vrši velika dela, toda danes še ne ve, kakšno delo so mu šele pripravile višje sile.

Poglejte plamen tretje baklje — že je prišel podirati naše rodbinske razmere, naše naziranje o morali in umetnosti. Razmerje med možem in ženo se snatira kot navadna zveza dveh spolov. Umetnost je postala realistična propalost.

Politični in verski nemiri razborili bodo duševne temelje vseh narodov.

Vojna bo uničila napredek.

Le nekaj majhnih krazjev bo ušlo usodi teh treh plamenov. Protinardni boji v Evropi, razredni boji v Ameriki in plemenski boji v Aziji bodo zadušili napredek človeštva za pol stoletja. V polovici sedanjega stoletja vidim junakino književnosti in umetnosti, ki prihaja iz rodu Romanov in Perzijancev.

To je svet simbolizma, ki bo potemnil bakljo trgovine. Namesto današnjega enoznačja in monogamije — monogamije in poligamije — prišla bo poetogamija, razmerje spolov temelječih na političnem naziranju življenja.

Dalje vidim, kako narodi postajajo veliki in pojmi, da čarobna žena njihove osode ni naposled nič drugega, kakor prevara. Prišel bo čas, ko več ne bo na svetu vojske, licemerne vere in lažnje ve umetnosti!

Življenje je razvoj in razvoj pomeni — napredek od enostavnih do dovršenih oblik telesa.

Vidim odhajajočo predstavo svetovne drame v njeni sedanji obliki, kako gine kakor svetloba večera na planinah. Eden gibljev roke komercijalizma (trgovine) — in pričinja nova zgodovina.

Tako Tolstoj. Grofica omenja, da je car rekel, da je spis zelo interesanten, ko ga je čital. Poslal je prepis nemškemu cesarju, kateri je neki rekel, da je to prerokovanje napravilo nanj — velik vtis.

(Ne verjamemo mnogo v prerokovanja. Ali toliko rečemo, da bo nemški kajzer dočkal še večji vtis, ko pridepo ameriške legije na evropska bojišča. Tokrat bo bo spoznal da zvezda cesarizma kamlu utone.)

Socializem in delavske žene.

Žalostna, ali resnična činjenica je, da nima pretežni del delavskih žena nobenega pojma in nobenega porazumevanja za cilje in za namen ter pomen delavskega gibanja.

Glavni vzrok tega je pač dejstvo, da je večina organiziranih delavcev socialističnega mišljenja do — praga svojega stanovanja. Zunanji je mož socialist, drugi, ki je organiziran politično in strokovno — doma v sredi svoje družine pa govori redkokdaj o socializmu in o delavskem gibanju. Zato pa vidimo, da je večina delavskih žena, celo žena onih sodrugov, ki drugače stoje v prvih vrstah, zavednih in hladnih napram delavskemu gibanju, — da celo sovražijo socialiste kot nekaj nesposobnega...

Celo slučajno so, da organizirani sodrugi skrivajo delavske brošure pred lastno družino, kor bi se bali, da bi s tem škodovali sebi in svojem.

Socializem — to je geslo, ki ga ljudstvo, v tovarni rudniku! V družini, v delavskem stanovanju pa še žal ni doma.

Poglejmo, kakšno korist, mogoče delavsko gibanje, ko delavski stari med seboj varjajo — med seboj v najkrogu — o delavskem vprašanju o socialističnem vprašanju.

Žena in mož bi si postala bližnji, ki mu jih vcepja življenjski dobri pri čitanju časopisov, knjig, ki si jih pridobijo in se jih. Žena bi morebiti varjala, razvila svoj ugovor oboja bi potem iskala v časopisu, brošuri, v knjigi kdo prav. Nastalo bi veselo delotekmovanje.

Ko bi mož ženi doma povalji obrazložil pomen političnega gibanja ali pa strokovne nizeje bi ta kmalu raztežnje razredno zavednega tariatata. Tudi otroci bi lu dobili jasno sliko o družini in njegovih bojih. Dan pa vidimo v tem oziru ženo poglavje N. pr.: sin organizirani delavske študira. Postane uradnik, doktor, inženir ali podobnega in že viha nosi vori o delavski "pakazi".

veku se mora težko storiti razmišlja o teh žalostnih. Kriv pa je oče "poglavje ne", ko ni dal razredne proskke zavesti ne svoji družini, svoji deci.

Žena je po navadi pobožna. Hodi v cerkev, na procesije, svečanosti, na katerih je ločiti versko od političnih dene. Otroci hodijo svetit, sod se postavljajo kot pa — oče pa plačuje; ve, da to bro in prav — ali, da bo vsa v družini, ne reče ničesar! I sledice! Pridejo boji za boljše kruha, za organiziranje redno zavednih proletarev svobodo moljenja! ... Tisk jim hodi žena z otroci as na slavnost zavzamejo v glasilih proti delavski. Žena je v največjih slučaj njih strani! Otroci tudi! M samljeni bridko občeti v Nastane prepri in nato — ča v družini.

Kjer pa mož svojo družino gaja socialistično, ji čita s stične liste, — povsod na kot socialist, potem seve je družina ponosna, da je socična.

Delavci! Pobrigajte se, da do vaše žene socialistične in otroci socialisti. Najprej se je treba ženo seznaniti s smom. Za to so pripravne stične knjige, brošure in ča

SVETOVNI PRIDELEK PO CE.

Washington, D. C. — M rodni poljedelski biro v Rim roča, da svetovni pridelek p znaša \$1.665.489.000 bušjev 3.3% več kot v letu 1916. I lo se nanaša na Združene in večje države, ki so poro pridelek.

Pridelek ječmena znaša 289.000 bušjev ali 24% več lani. Pridelek rži se je pos za 10.7%, ovs za 19.9% in ze za 25.3 odstotkov.

ZASLIŠANJE RADI IZORE V HOUSTONU KONČAN

Fort Bliss, Tex. — Vojni blasti so dokončale zaslišanje zamorskih vojakov, ki so dli izgrediv v Houstonu. Na lagi zaslišanju izdelujejo šel tožnice.

Nesrečna številka.

Da, da — trinajst je nes številka. Grom in strela, ka nekaj tisoč v železu. Vse je vo, ker sem večraj pojedel trinajst štrukljev.

Zdravnik.

Stranka: — Prosim vas, da magta za zdravnik tudi pri dihi?

Sluga: — Ne. On pomaga umirati.

Dober geograf.

Učitelj: — Ali je Amerika lika dežela?

Učence: — Da, more se po ves dan hoditi, pa se ne učijo učitelja.

VESTI Z BOJISKA.

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

...cest, vasi, mest, polja in sadovnjakov, kakršni so bili teritoriji na obeh straneh reke Somme, so spomlad.

Mornarski department je prejel informacije da hoče kajzer poiskati podmorsko kampanjo. Nemško aktivnost okrog Antverpenskega aktivnosti morje preostanov in Sredozemsko morje je bilo popolnoma zaprti. Resnično pa je, da bi bili Nemci to že dolgo storili, ako bi mogli.

Prvi napadi na belgijsko območje.

London, 30. sept. — Angleški avijati so zadnja dva dni vrgli na belgijsko območje v severni del ton bomb na pristanišče v Antverpi in druge militaristične oprebe na suhem. Letalec so opazili v velikih eksplozijah in požarih na velikih mestih. Vsi avijati so se vrli eno samo bombo.

Napadi na London se ponavljajo.

London, 30. sept. — Nemci so vrli v zadnjih šestih dneh deset zračnih napadov na London in v okolice. V enem od njih je bil uspeh. Zračni oborožena mesta južnoiztočne Anglije. Zadnja dva napada sta bila vrli med osmo in deveto uro zvečer. Sovražni letalci so dosegli London, Kent in Essex, toda uspeha niso imeli. Edino na Kentu so vrli par bomb in na Essexu nekaj materijalne škode ter vrli več oseb. Protizračna obramba je odpravila napadalec. V petek so vrli na Londonu nekaj materijalne škode, ki so jo Nemci trikrat pokali, ali morali so pobegniti, ne da bi vrli eno samo bombo.

Francosko bojišče.

Pariz, 30. sept. — Vojni urad pravi, da ni bilo večerj infanterijskih bojev, toda topniška aktivnost je bila precej ljuta v okolici Zanteona in Hurtebisa na fronti ob Aisne in na desnem bregu Mase nad Verdunom. V zračnih spopadih so Nemci izgubili dva letalca. V gornji Alzaciji so Francozi izvršili nenaden upad v francoske pozicije blizu Seppois in vrli sovražna zavetja.

Berlin, 30. sept. — Vojni stan pravi, da se nadaljujejo topniški boji v Flandriji. Lokalni angleški napadi pri Zonnebeku so bili vrli.

Francosko bojišče — velik grob.

Pariz. — Posebni poročevalci "Petit Parisien" javlja s francoske fronte: "Zavetje Zonnebeku pomeni, da imajo angleške čete odprto pot v Passchendaele. Kadar dosežemo Passchendaele, imeli bomo razgled čez vse francoske pozicije v bojnem pasu in videli bomo deželo, ki je že več let tri leta skrita našim očem. Bavarski princ Ruprecht je zapovedal svojim četam, da morajo pred umreti kakor pa ostaviti potok. Čete so umrle. Kakor kaže seže oko ob cesti iz Ypresu v Menin, ni družega kot en sam francoski grob — grob nemških čet. Nasi vojaki, ki so se borili tam, so krstili pokrajino "peklenski kot." Res je pravi peklo. Ako bi bil navzoč Dante, bi lahko vrli resnične prizore svoje domovine."

Boji na Goriškem.

Rim, 30. sept. — Uradno poročanje, da so italijanske čete izvršile nenaden napad na avstrijske pozicije med Dolom in severnim delom Goriškega gorja. Počitje so bile okupirane in 224 Avstrijcev je bilo ujetih. Avstrijci so takoj odgovorili s protinapadi, ki so pa bili brez uspeha. Italijanski avijati so večerj zmetali tri tone bomb na razne važne postojanke na Kraini; močan zračni napad je obiskal tudi Pulj in bombardiral tamošnje utrdbine in podmorsko bazo. Avstrijski letalci so padel blizu Tolmina. Avstrijski letalci so metali užjane bombe na vas Palmanovo in poročili nekaj materijalne škode.

Ruska fronta.

Petrograd, 30. sept. — Na severni, zapadni, južozapadni in rusanski fronti so bili večerj topniški boji. V zračnih spopadih so izgubili Nemci štiri letalane. Berlin, 30. sept. — Zračna bojna delavnost se očitno odvijajo v spopadih med oddelki severno od reke Dvina, zapadno od Lutska in ob reki Dvina. Na rumunski fronti so ruske čete prekoračile Seret in poročile panoge Sv. Jurija, toda so vrli nazaj.

Turško bojišče.

Petrograd, 30. sept. — Južno-zapadno od Ognota na kavkaski fronti so naši prostovoljci napadli več turških točk in zajeli ujetnike. Dvajset milj severozapadno od Vana je močna partija Kurdov obkrožila naše patrulje, ki so se pa iztrgale in iztirale Kurde z višin pri Erasejalu.

London, 30. sept. — Britiški avijati so zadnji četrti bombardirali skladišča v luki Bejruta (Sirija). Opaziti je bilo požare. Pozneje je naša križarka obstrlevala skladišča na pomolu in jih užgala.

Angleške izgube v septembru.

London, 30. sept. — Uradno poročilo o izgubah angleške armade na vseh bojiščih v Evropi: Ubilih častnikov 636, prostakov 18.302; ranjenih in pogrešenih častnikov 2151, prostakov 83.509. — Skupaj vseh izgub 104.598 mož.

Izgube v avgustu so znašale 59.811 mož. Septembarske izgube so narasle vsled ofenzive v Flandriji. V septembru 1916 ob času tretje bitke ob Sommi so bile izgube 119.949 mož.

Razno iz inozemstva.

MIRU S SEDANJIMI VLADARJI NEMOJE NE BO.

London. — Viskont Milner, minister brez portfelja v angleškem vojnom kabinetu, je izjavil v petek pred "American Luncheon Clubom", da miru ne bo s sedanji nemškimi vladarji, ki nočejo pripoznati svojih zločinov. Izjava tega vladnega uradnika se lahko smatra za avtoritativen čep prav neuraden odgovor na mirovne govorce v Nemčiji.

Milner je dejal: "V boju med nemško, nago in nesramno agresivnostjo za svetovno nadvlado na eni strani in zavestjo vsega ostalega sveta na drugi strani velja za nas le en sam cilj in ta je, da mora krivica, kakršna je Nemčija storila Belgiji, enkrat za vselej izginiti s sveta. Vsa druga vprašanja, kot je uravnanje teritorijev in druge manjše ureditve, ki bodo precejšnje važnosti pri sklepanju miru, stoje za tem glavnim ciljem."

Ali smo že blizu tega cilja? Kljub mnogim neugodnostim sem trdno prepričan, da smo.

Dokler v Nemčiji prevladuje doktrina, da je imel kajzer pravico napasti Belgijo, toliko časa ne bo miru, toliko časa bo Nemčija odrezana od vsega sveta in toliko časa bo vojna. Nemško ljudstvo že težko obenti izoliranje in zato je kajzerjeva vlada poklicala v življenje novo junkersko stranko, s katero hoče vlti ljudem novo korajžo in jih prepričati, da je sila nad pravico."

Grška pojasnjuje.

Washington, D. C. — Grško poslaništvo je prejelo depeše od zunanjega ministrstva v Atenah, ki pojasnjujejo, zakaj ni Grška mobilizirala armade za macedonsko kampanjo, kakor je obljubila, ko je pretrgala diplomatske stike s centralnimi državami. Grška lahko mobilizira 300.000 mož, toda nima vojaške opreme, orožja ne streliva. Mobilizacija se torej ne more izvršiti, dokler Anglija, Francija in Združene države ne pošljejo potrebne materijale.

Načrt zaveznikov za balkansko kampanjo je prišel deloma na dan. Prodirati hočejo proti Sofiji, glasnemu mestu Bolgarske in pretrgati zvezo med centralnimi državami in Turčijo. Nemčija dobiva veliko množino potrebnih, posebno olja in pšenice iz Turčije; ta prevoz ne more biti ustavljen, dokler ni zasedena orientalska železnica. Načrt kampanje pa ne more biti izveden brez pomoči grške armade. Sedanje armadne sile zaveznikov in centralnih držav na Balkanu so približno enako močne. Grška bi torej izpodbila to ravnotežje in dala za zaveznikom premoč. Sofija je oddaljena 260 milj od sedanje fronte in pot do tam je zelo težavna vsled hribovite polrajine in slabih cest.

Švica odobrava papežovo noto.

Bern, Švica. — Gustave Ador, član državnega sveta, je rekel večerj, da zvezi svet švicarske republike odobrava papežovo mirovno noto, posebno tiste točke, ki se tičejo razorožitve, prisilne ga razsodišča in suplemacije naralne sile nad oboroženimi konfliktom.

Vojaška sila Nemčije je padla za polovico.

Washington, D. C. — Višje francosko poveljništvo je poslalo podatke, o katerih pravijo, da so avtentični, ki pokazujejo, da je vojaška sila Nemčije padla od 14.000.000 na 6.800.000 mož ali 200.000 mož manj kot za polovico. Podrobnosti slede:

Nemčija ima na bojišču in na vežbališčih 5.500.000 mož; vojaška rezerva na postajah 600.000; rekrutje, ki bodo dozoreli za vojaško službo v letih 1919 in 1920, pa še niso v uniformi, 700.000. Skupaj 6.800.000 mož.

Nemčija je izgubila na bojišču 4.300.000 mož. Rezervistov v inozemstvu (samo v Ameriki jih je okrog 50.000) je 200.000. Nesposobnih za vojaško službo 2.100.000 in za delo v industrijah jih more držati 500.000. Skupaj 7.100.000 mož.

Nemci imajo nove vrste strupen plin

Stockholm. — Granate, napolnjene s plinom, ki povzroča bljuvanje, so najnovejša iznajdba v Nemčiji. Te granate so vporabili Nemci na ruski fronti, ko so okupirali Rigo. Granata vsebuje dvojni plin. Prvi prodre plinško maso in prisili vojaka na bljuvanje, ki mora vsled tega odstraniti masko, tedaj pa je izpostavljen drugemu plinu, ki ga takoj zažadi.

Japonski razruševalec potopil nemško sumbarinko.

Vancouver, B. C. — Iz Tokija je prišla vest, da je japonski razruševalec nedavno tega potopil nemško sumbarinko blizu španskega obrežja. Kakor znano, ima Japonska flotilo razruševalcev na Sredozemskem morju.

Alzacijci čakajo Francozov.

Pariz. — Ali so Alzacijci na drugi strani fronte izgubili upanje, da pridejo francoske čete in jih rešijo pruskega jarma? Ne še! Sledeče ganljive epizode, ki so opisane v nekem pismu, katero je srečno prišlo v Francijo, dokazujejo, da Alzacijci še vedno upajo.

Neki stari vaščan v — je na smrtni postelji poklical k sebi soseda in mu dejal: "Glej, jaz umiram in ne bom dočkal prihoda naših čet. Kadar pridejo, pojdi na moj grob in zavpij: Tukaj so! in zasadi trobojnico na grob. Videl boš, kako se bo tresla zemlja od veselja."

Drugi starček je hranil kapo francoskega vojaka in ko je umiral, je prosil navzoče, da mu jo denejo na glavo. Izpolnili so mu željo in starček je umrl z nasmehom na ustnicah.

Neki drugi starček v — je hodil vsak dan k bližnji reki, kjer je sedel in čakal prihoda francoskih čet. Njegovi prijatelji so se bali, da morda v obupu skoči v vodo, ker Francozov ni tako dolgo, in so ga pregovorili, da pridejo od druge strani vasi, kjer je ravno polje. Tam zdaj sedi dan na dan in čaka...

Kriza v Argentini.

Buenos Aires, 30. sept. — Anarhistična delavska organizacija je pozvala vse svoje unije na generalni, revolucionarni štrajk. Edina unija, ki se ni odzvala pozivu, so uslužbeni poštne železnice v Buenos Airesu.

Socialisti so se izrekli proti štrajku in opozorili svoje organizacije, da se ne vmešavajo v konflikt. Pričakuje se, da bo predsednik Irogoyen proglašil vojno stanje v republiki, ko zbornica zaključni danes zborovanje. Predsednik vstraja na svojem stališču, da kljub sklepu zbornice ne bo prelomil diplomatskih stikov z Nemčijo; on smatra, da je Luxemburgova afera ugodno končana za Argentino.

Eden voditelj predsednikove stranke je izjavil danes, da argentinsko ljudstvo lahko čini vojno, ako hoče, toda vlada bo skrbeli, da vsi podaniki zaveznikov prej zapustijo Argentino in stopijo v armade svojih držav, preden stopijo argentinske armade na evropska tla. Po zadnjih statističnih podatkih je v Argentini 25.000 Francozov, 14.000 Angležev, 383.000 Italijanov, 21.000 Rusov in 9000 Belgijcev.

Nemška zarota v Franciji.

Pariz 30. sept. — Francoska vlada je dala aržirati bogatega mohamedana Bolo-pašo, katerega dolže, da je potrošil osem milijonov dolarjev nemškega denarja za podkupovanje časopisja v avstrijski propagandi.

Preiskava je dognala, da je imel Bolo-paša zveze z nemško banko v Berlinu in mnogimi bankami v Švici.

Nemčija hoče Belgijo.

Amsterdam, 30. sept. — Nemška vlada je zanikala, da je jamčila papežu za izpraznitev Belgije, kakor so poročali iz Berlina pred nekaj dnevi. Kancelar Michaelis je rekel večerj pred glavnim državnozbornim sejemom, da Nemčija se še ni odrekla svojitvi Belgije. Izjavil je tudi, da vlada simpatizira z mirovno resolucijo večine v parlamentu, toda ima pa proste roke glede na mirovne pogoje, kadar pride do pogajanja.

Nemci obesili 150 Rusov v Rigi.

London. — Iz Petrograda javlja, da so Nemci obesili 150 ruskih socialistov in drugih radikalcev v Rigi kmalu po okupaciji.

Turki obesili voditelje Arabcev.

Petrograd. — Turki so obesili vse člane arabskega odbora v Siriji, ki so pred vojno vodili narodno gibanje med Arabci.

Špijonska preiskava v kongresu.

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

ku, Hefflin je pa imel precej zmečkan srajo na prsih.

Kmalu za tem, ko je pričel zbornična seja, je kongresnik Pou, predsednik zborničnega odbora, podal izjavo:

"Bili smo obveščeni, da justični departament vodi skrozi zadnje poldrugo leto preiskavo o porabi sklada, ki ga je ustanovila nemška vlada, da upliva na mišljenje kongresa. Justični departament preiskuje povsod v deželi, kjer misli, da je bil porabljen denar."

Vpričo informacij od justičnega departamenta, da se vrši preiskava, vpričo fakta, da po mnenju zborničnega odbora ne more preiskava po zbornici roditi nič dobrega, nadalje vpričo dejstva, da ne pada odsev na nobenega člana zbornice, je odsek odločil, da ne vzame akcije sedaj na mnogih resolucijah."

"Ali so informacije take, da je preiskava, ki jo vodi justični departament, predpreiskava za preiskave veleporot?" je vprašal kongresnik Fitzgerald iz New Yorka.

"Absolutno," je dejal kongresnik Pou. "Justični departament je bil provociran k pregledni akciji vsled reči, ki so se dogodile v tej zbornici."

Kongresnik Gillet iz Massachusettsa je rekel, da misli, da so obtožbe proti članom kongresa zadosten vzrok za preiskavo.

"Imeli smo našega tovariša, mr. Hefflina, pred sabo," je odgovoril Pou. "In izjavil in ponovil je, da ni nameraval vreči suma na poštenost značaja katerikoli njegovih tovarišev. On meni, da ni kaj takega storil. Ko je rabil besedo 'sumljiv,' ni menil, da dvomi o lojalnosti gotovih članov do vlade."

"Ali je odsek sklenil, da dvom o lojalnosti člana te zbornice do vlade ne odseva na njegovo poštenost?" je segel v besedo kongresnik Gordon iz države Ohio.

"Well, ne bom se o tem razgovarjal z gentlemanom," je rekel Pou.

"Ali je kdo v tej zbornici, da ga pošljejo v ječo?" je vprašal Gordon.

Pou ni odgovoril.

"Ali se je odsek bavil z resolucijo, ki priporoča takojšnjo izključitev mr. Hefflina, gentlemana iz Alabama?" je vprašal kongresnik Britten iz Illinoisa.

"Nismo imeli tega pred sabo," je odgovoril Pou.

"Mislim, da je treba takó resolucijo vpoštevati tukaj in sedaj," je vztrajal Britten.

Kongresnik Steenerson iz Minnesote je rekel, da je akcija zborničnega odbora vpričo odkritja, ki ga je izvršil državni departament, pustila kongres v neugodnem položaju.

Pou je to zanikal.

"Poročilo državnega tajnika ne odseva na kongresno zbornico," je izjavil Pou. Pred zbornico hočem povedati tukaj in sedaj, da od teh \$50.000, o katerih se govori, ni kaplje v škafčku, ki se hoče odkriti, preden justični departament izvrši svoje delo."

Kongresnik Cooper iz Wisconsinu je na to prav sarkastično odkar Hefflina glede njegovega po-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2057—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jidnota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegrš, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 80, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jozef Kuhelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Jozef Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.

F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

FOROTNI ODBOR:

Anton Hrast, 811 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

Jozef Radišek, box 432, Smithton, Pa.

Rudolf Peterick, 436 box, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilkes, Pa.

M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

Jozef Zvertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPRIČLJIVE VSEHINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 311 — 35th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznaila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredujem in upravljam "Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu naveden ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtak v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

guma, ko se je Hefflin v letu 1908 vmešal v pretep v vozu ulične železnice, ko je streljal na nekoga zamoreca, pri tem je pa nevarno ranil nekoga belokožca.

STRAHOPETEC JE USTRELIL SVOJO ZENO.

Joliet, Ill. — William A. Layette je zahteval od svoje žene, da podpiše petičko, da je od njega odvisna, da lahko vloži prošnjo za oprostitve od vojaške službe. Žena je odklonila in Layette jo je ustrelil. Layette imajo pod ključem.

JAJCA V LONDONU PO 60c TUCAT; V NEW YORKU PO 80c.

London. — Tržne cene v Liverpoolu naznanjajo, da so bila kokošja jaja v soboto po 60c tucat. V New Yorku so istega dne prodajali sveža jaja po 80c tucat.

NAPREDEK.

Prosveta piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V salogi imam vse za vsakdanje potrebe po zmerni ceni.

ANTON ZERNIK

Hermine, Pa. . .

KADITE TILLMAN CIGARE.

Unijako izdelane

Hykus Cigare 10c

S. N. P. J. Cigare 10c

Tillman Cigar Co.

AURORA, MINN.

Možje.

Pustite, da vam dokazemo, da za slabe živce, izgubljenost moči, dolgo življenje in moč, obisti in zločene boleti, splošno slabost, ponorelost, posledice preveč zavijanja, jedil in drugih enakih nerednosti je najboljša zdravilo na svetu JUVITO TABLETS. Pošljite nam \$1.00 za eno skatlo, ali pa če želite se več izvedeti o čudnem moči predno naročite ta zdravilo, potem pa pišite po vzorec in knjigo, katere opišuje vse to. Naslov:

JUVITO LABORATORY, South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi priljubimo denar valjati prijetnost in v vseh delovnih po najnižjih cenah.

Pisujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

MOČNA, KONSERVATIVNA IN NAPEVNA INSTITUCIJA.

Pozor Pittsburgh in okolica!

Čenčeta rojakom in odjemalcem naznanjam, da sem preselil svojo **KROJAČNICO** iz 5313 Butler St. na 5239 Butler St. Prijazno se zahvaljujem vsem mojim dosedanjim odjemalcem za njih naklonjenost. Priporočam se in upam, da me boste še znanprej obiskali in podpirali v tem novem prostoru v obilnem številu. Ob enem se priporočam tudi onim, ki še niso trgovali pri meni, da me znanprej obiščejo, ker jaz jamčim vsakemu dobro in tačno prestoprežbo. Vsem je znano, da se dobi dobro vrednost v obliki in kadar pri meni naroči, je vselej zadovoljen.

S spoštovanjem in hvaležnostjo se priporoča

RUDOLF MESNAR,
5239 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler

SLOVENSKE ZDRAVNIK

535 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Vse bolniki, ki prihajajo po zdravniški pomoči, so priporočeni. Koler je zdravnik, ki se ukvarja s vseh vrstami bolezni, ki jih povzroča nezdrava prehrana in življenjski slog. Vsi bolniki, ki prihajajo po zdravniški pomoči, so priporočeni.

Dr. Koler je zdravnik, ki se ukvarja s vseh vrstami bolezni, ki jih povzroča nezdrava prehrana in življenjski slog. Vsi bolniki, ki prihajajo po zdravniški pomoči, so priporočeni.

Dr. Koler je zdravnik, ki se ukvarja s vseh vrstami bolezni, ki jih povzroča nezdrava prehrana in življenjski slog. Vsi bolniki, ki prihajajo po zdravniški pomoči, so priporočeni.

SLOVENEK -- GLAVAR INDIJANCEV.

Povest o zlatokalcih. — Pisal F. S. Teuchar.

(Modeljermenci)

Anderson ji je ponudil škodelico vode, na kar se je bolje počutila; nato ji je natančno razložil vse, kar se mu je zdelo potrebno in kar je bilo v zvezi z dedščino. Zahteval je le še izkazila, kot so: poročni list njenih staršev in njen rojstni list. Ko mu je pokazala vse te zahtevane listine, ji je častital k sreči in ji voščil srečo do konca njenega življenja, njej in njenim otrokom. Istočasno je nekdo potrkal na vrata in Roža je šla odpirati.

Na pragu se je pojavil — O'Brien, vidno pijan, toda Roža ni bila radi tega prav nič prenečena. Častital ji je k veselju novici in sreči, ki jo je zadela, za kar se mu je Roža pristržno zahvalila. Povedal ji je, kako je slučajno slišal o njeni sreči. Roža je potem predstavila odvetnika njemu in nasprotno, na kar sta se poklonila drug drugemu tako globoko, da so jima pokale kosti v hrbtenici — in da se je O'Brien le s težavo nazaj vzravnil.

Nato je O'Brien razložil Roži načrt o veseljem iznenadenju njenega moža. Povedal je vse, kar mu je Grill naročil; zamolčal je le to, da si je ta načrt izmislil Grill, ker je hotel pohvalo obdržati zase.

Roža je bila z idejo zadovoljna. "Toda," je rekla končno, "kako bomo to storili? Jaz sem sicer dedinja, toda v rokah nimam niti centa od svoje dedščine!"

V tem oziru ji je prišel Anderson na pomoč. Potegnilsi veliko denarnico nekje iz pasu, je prišel šteti bankovce na mizo. Roža je ploskala z rokami veselja, da bo mogla tako zelo razveseliti svojega ljubljenega soproga naslednji dan, ko bo obhajal svoj rojstni dan.

"Oh, to bom že vse uredila; pisala mu bom pismice, in ti mi je neseš; kajne, ljubi O'Brien?" On jo je zagotovil, da bi nesel pismo celo v Washington, ne le O'Neilu, ako bi ona tako želela. Roža je napisala nekaj vrstic in O'Brien se je takoj napotil s pismom iskat O'Neila. Ker je Anderson svoj posel tudi že opravil, je sklenil, da gre skupno z O'Brienom. Pozdravil je Rožo najljubšeje in se poslovil.

Anderson je bil človek, ki se je znal prilagoditi vsaki tovarišiji: Ako je bilo treba pametno govoriti, je svojo ulogo izvršil dobro; če pa je bilo treba napraviti neumnost, je pa slehernega prekosil!

"Znate li peti?" je vprašal O'Briena, ko sta korakala nizdol po hribu, "ali kakšno pripovedko povedati? Veste, tu je zelo dolgočasno in nekoliko razvedrila ne škodi nikomur!"

O'Brien je rekel, da ni posebno strokovnjak ne v tem in ne v onem oziru, na kar ga je Anderson vstavil in dejal:

"Čakaj — tu imam nekaj!" Odprl je usajeno torbo in izvlekel iz nje — steklenico pristnega konjaka. "Ako je nemogoče imeti kako drugo zabavo, pa vsaj pijva! — Ne boj se, je dobra pijača, jaz nikdar kaj slabega ne kupim. — Pij na tvoje zdravje."

In O'Brien je pil — pil na svoje zdravje. Anderson je sledil njegovemu vzgledu.

Ko sta tako vsak parkrat pogledala proti gori, sta se jima jezika razvozljala, in kmalo se je glasila, ne baš prijetna, toda zadosti glasna in hripava pesem. Anderson je bil eden tistih lahkoživcev, ki se poslužijo vsakovrstnih šal, ako ni nežnega spola zraven. Ko sta se zadosti pokrepčala, je Anderson spravil steklenico in nadaljevala sta pot proti glavnemu shajališču. Ker pa je bil pot nizdol in v glavi alkoholni duhovi, so se jima pričele noge zapletati. O'Brien je bil zdaj že toliko pijan, da ga je moral Anderson močno držati, da ni padel. Steza je bila jako slaba, žganje je sililo v glavo tudi Andersonu in pot je postala zelo težavna za oboje. Kar se spoddakne O'Brien oh korenino, ki je štrlela iz zemlje in se tako močno opoteče, da ga Anderson ni mogel več obdržati in — padla sta. Valila sta se nizdol po hribu med grmovjem in robidovjem toliko časa, da sta se privadila v dolino, kjer ju je vstavil močan hrast. Istočasno je prišel mimo O'Neil; videč to nepriljudno igrjo, se je pričel na vse grlo smejati.

Anderson ga je jezo pogledal, tipajoč svoje ude čez se še držijo skupaj, če ni pustil kaj reber med robidovjem in če se kolena še držijo skupaj. Ko se prepriča, da so kosti še na svojih mestih in da je dobil le nekaj prav poštenih prak, se obrne proti O'Neilu:

"Zelo brezvestno je od vas, da se nana — nesrečnikoma — tako široko smejete. Ako bi ne imel svojih udov tako mojstrsko skupaj nastavljenih, bi bil prišel tu doli samo še s — trebuhom, vse drugo bi ostalo tam gori v robidovju!"

"Prav govorite, gospod Anderson; ampak ne mislim nič hudega. Vajin prizor bi slehernega spravil v smeh! Zakaj sta se vendar poslužila te poti, saj vendar ni najpripravnejša?"

Anderson se počasi spravi na noge in se enkrat potipa rebra, če so res cela in odgovori:

"Jaz in gospod O'Brien sva se vrnila od gospode Bregarjeve — veste, nocoj sva se sešla prvičrat. . . Jaz imam navadno s seboj — to se pravi za vsako potrebo — steklenico pristne tekočine. . . Kdo vruga bo pa hodil po teh robatih potih brez krepičla? No, in povabil sem tudi svojega tovariša, naj se poslužijo. Potem ne vem, kako se je zgodilo, da sva pričela peti; ampak rečem vam, gospod O'Neil, da je bilo najino petje tako lepo krasno, kot burja v gorskih vrhovih."

Medtem se je tudi O'Brien spravil pokonci, in opazivši, da je privadil s seboj vse kosti in pljuča, se je vnešal v pogovor:

"Da, jasno se vidi, da niste več otrok, gospod Anderson; vaše petje bi se lahko primerjalo tulečim volkovom, ali pa"

"Oho! Le ne tako hitro, moj dragi O'Brien! Vaše cviljenje bi še tudi dalo kam primerjati, in sicer najbolj glasovom, ki jih proizvajajo žaga

v razklani deski. . ." vsklikne Anderson nagnjivo.

"Seveda, seveda!" odvrne O'Brien; "in take piščalke je treba namazati, da postane glas gladkejši."

Mazala sva še preveč najina grla, in posrečilo se je nama priti tako hitro s strinega hriba," pripomni Anderson. "No, in to je prav! Ravno vas iščeva, moj ljubi O'Neil. Če se ne motim, imama moj tovariš za vas neko povabilo."

"Da," reče O'Brien in izvleče pismice iz žepa, "tu je. Gospa Bregarjeva ti nekaj sporoča, prosila me je, naj izročim pismo tebi, tu je."

"Pustiva gospoda O'Neila sumega, da prečita pismo, in pojdiva naprej svojo pot, katere mislim, da bo najprej ravnejša kot je bila do tu," reče Anderson in prime O'Briena za roko.

"Dobro, pa idiva. Ako vam je všeč, lahko greva k 'Orlu!'"

In odšla sta držeč se za roke svojo pot.

O'Neil je nekaj časa gledal za njima in se jima smijal, kar se spomni, da mu je O'Brien izročil pismo poslano od njegove nekdanje oboževanke — Rože. Hitro odpre pismo in čita:

"Moj dragi prijatelj:

Prosim te, pridi nocoj zvečer ob deveti uri k nam! Zadeva je izredne važnosti. . . Ako želiš kaj več vedeti, vprašaj O'Briena.

Tvoja prijateljica,

Roža Bregar."

O'Neil je prečital pismo enkrat — dvakrat, kajti zdelo se mu je uganka. Že je nameraval dati pismo v žep, kar zapazi še eno vrstico, ki je bila v mraku komaj čitljiva, ker se je nahajala ravno na mestu, kjer je bil papir vpregnjen. Zapisano je bilo: "Prinesi obveznico." Zdaj še le je deloma razumel, za kaj se gre.

"O! tako, tako. Ona želi izplačati obveznico takoj, ko prejme denar! Toda zakaj vsa ta stvar tako skrivnostno. . . ? Ali bi ne bilo vseeno, ko bi jo izplačala še le jutri?" Globoko se je zamislil.

"Škoda le, da nisem prej prečital pismo, ko je bil O'Brien tu; on bi mi bil lahko stvar natančneje pojasnil. Nič ne de; tje grem, pa je, naj bo, kar hoče. Nisem eden tistih, ki vsako stvar odklonijo!" Opazno je pogledal okrog sebe, in ker ni zapazil nič sumljivega, je poljubil pisavo — katero je pisala njemu tako draga roka. . . Spravil je pismo v žep in se hitro napotil proti domu.

Mesec je razlival svojo čarobno svetlobo po širni preri. . . Bil je krasen večer! O'Neil se je nekam tako čudno počutil, tako zelo mu je vtrpalo srce, pa ni vedel — niti slutil — odkod prihaja ta nagon.

"Ah — proč z domišljijo! Saj sem vendar mož. . ." In pospešil je korake, ter si obrisal pot s čela.

7.

Grill je izkadił tri pipe tobaka. Čim dalje je kadil, tem temnejši mu je postajal obraz.

"Naj se zgodi karkoli hoče, storjeno mora biti," je zagodrnjal in otresel pepel iz pipe, ter se odpravil na pot.

Toda zakaj se je vstavil in prestrašeno odskočil, kot bi bil opazil kako posebno prikazen? Zakaj so se mu zašibila kolena, zakaj gleda tako plašno?

Izza ovinka sta prišli dve indijanski osebi: Star mož, z dolgimi, skoro popolnoma belimi lasmi, in mlada, črnooka deklica. Indijane je gledal z zaničevanjem na Grilla, dočim so iz dekličjih oči švigale jezne strele, v katerih se je bralo največje preziranje in bitka bol objednem.

Končno je siknil Grill skozi zobe:

"Sohnena Roža! — indijanska deklica! Kaj vruga te je prineslo v te kraje?"

Deklica ga je začudeno pogledala, in končno odgovorila v lepi angleščini: "Zvita kača še vedno živi! Veliki Manitou mi še dovoljuje hoditi po krasni indijanski zemlji, katero je do skrajnosti onečastil. . . Ali me še poznaš?" je kriknila in ga grozeče pogledala.

Grill se je zavedel. "Da, poznam te; še pre-dobro te poznam!" je siknil. "To znamenje tu na vratu mi je neizbrisljiv spomin nate; nikdar te ne pozabim!" in prijel se je za vrat tam, kjer se je videlo znamenje zaceljene rane, kot bi ji hotel očistiti.

Deklica se je ponosno vzravnila in iz oči ji je švignil plamen, ko je grozeče izjavila:

"Ako ima kdo izmed naju kako pritožbo zoper drugega, jo imam jaz in ne ti! Ti si mene, nedolžno in neizobraženo indijansko deklico — zapeljal in onečastil, obljubujoč mi s tvojim strupenim jezikom stvari, katerih nikdar nisi izpolnil! Ti si me onesrečil — in ta rana je premalen-kostna za vse tvoje hudobije. Ljudje te po vsej pravici imenujejo Zvito kačo!"

Grill je stopil proti njej. "Po kaj si vendar prišla v te kraje? Kaj hočeš od mene? — Govori!"

"To te prav nič ne briga; ker sva pa z Gorskim duhom tako daleč prišla, in ker ti hočem dokazati, da Indijane ni tako hinavsko zloben kot je navadno blodilnik, naj bo, povem ti: Tukaj v tem kraju bom poiskovala napraviti ti vsaj del onega trpljenja, ki sem ga morala prestati radi tebe. . . Zanesi se, v to svrhu se bom poslužila vseh danih mi sredstev!"

In pogledala ga je s takim sovraštvom, da je nehotno umaknil pogled, toda le za trenotek. V naslednjem trenutku je skočil k njej, jo zgrabil za vrat in ji siknil v uho:

"Ako se drzneš ziniti le besedico ljudem, ki jih srečaš tu, te ubijem kot steklega psa — razumeš!"

Stari Indijane, ki se do sedaj ni premaknil z mesta, je hitro pristopil in zgrabil Grilla za prsi in ga porinil na stran, rekoč:

(Dalje sledi.)

Lovro Kuhar:

TADEJ PL. SPOBLJAN.

(Dalje.)

Težko sem ga poslušal in najraje bi bil povedal glasno in jasno, da je hinavec, da se roga go-spodnji in meni: razodel bi njegov zloben namen, sam sebe bi o-vadil brez strahu in brez sramu. Odprl sem usta in mislil, da vpi-jem, dasi ni bilo glasu iz njih. Tiha, karajoča misel je bila, ne-mirna, nejasna, ki se je izgubila v dalji in se je svinčenežka vračala nazaj v moje naročje, grenka kot vest. Tadej se je si-rovo nasmejal moji zmedenosti in neumnosti pripovedoval dalje.

"Vrv zaslužijo, kakor sem re- kel, vragi! Zalibog, ni mogoče do-seči njih vratu — to so tiči, ki se znajo izogniti vsaki pravici. Na-zadnje je tudi velika nezmisel za-sledovati lopove, vzeti jim nima-gi ničesar, in njim je vseeno, spijo na prostem ali v tavnici. . ."

Gospodinja mu je hlastno pri-trdila.

"Mogoče ste že vi imeli oprav-ka s tem. . . Kaj ste storili, če vas je osomdil kak kalin. . ."

Gospodinja je globoko vzdih-nila.

Tedaj sem vstal in odšel iz kuhinje na dvorišče. Zunaj je bi-la noč temna in črna, in po temi je odmeval Tadejev satanski smeh tja do ceste in nazaj, vmes so vrisčali iznenadeni klici pre-varane gospodinje. Mučno mi je bilo poslušati; šel sem v najino sobo in se oblečen vlegel na po-steljo.

II.

"Zdaj pa le tiho in varno!" mi je šepetal Tadej. "Baba je po-polnoma mirna in brez skrbi hri-la na blazinah. Imaš denar? Dobro! Pazi, da ne narediš neumnosti!"

Stala sva sredi sobe in sva si komaj upala dihati. Okrog naju je bila neprodilna tema in mrt-vaška tihoča. Ko so že davno uga-snile vse drobne lučke po okoli-ci, je spomnil tovariš na odhod. V duhu sem še enkrat prečital pi-smo, ki sem ga bil napisal gospo-dinji, prosil sem jo odpuščanja in sem ji sveto obljubil, da ji vr-nem takoj ob prvi priliki, še mno-go več ji pošljem, nagradim jo s stokratnim plačilom, samo, da mi odpušti. Tako sem bil napisal in trdno sem veroval v to pisanje.

Rahlo je odprl Tadej vrata in neslišno zlezal čez prag, za njim jaz. Sunkoma mi je utripalo srce, da me je bolelo. Čakale so naju dolge in nerodne stopnice iz pod-strešja mimo dveh nadstropij na dvorišče. Srečna, ako jih preleze-va neopažena. Pridržavaje sapa, sva pričela tipati po napetih, bo-bnečih deskah in se pomikati na-vzdol, počasi in previdno. Pripla-zila sva se v drugo nadstropje ter si oddahnili. Posluhnila sva, je li vse varno. Niti najneznatnejšega glasu ni bilo slišati iz gluhe teme, vse se je zibalo v spanju. Nekoli-ko pogumneje sva nadaljevala pot in srečno dospela v prvo nad-stropje. Tiho seveda vse kot izu-mrlo.

"Še par hipov. . ." je ešnil Tadej komaj slišno in stopil na prvo stopnico, ki so vodile na dvo-rišče. Tišina vseokrog, le dalje! — Groza! Doli po stopnicah je nekaj zaropotalo, nekaj lesenega, precej težkega je moralo biti, padalo je popolnoma razločno od stopnice stopnice.

"Hudič!" je siknil Tadej. Oba sva vstrepetala v mrzlični grozi. Uničena, ukanjena sva čepela vrh stopnic, in strahoma mislila na i-zid. Precej časa sva nepremično ždela na mestu in strmela v noč, ropot je že davno nekam izginil: slišal ga ni nihče, kajti ostalo je vse tiho, kakor je bilo prej. Zge-nila sva se in v par minutah sve stala na dvorišču.

Premagala sva prvo težkočo in čakala je naju druga. Dvorišče je bilo okrog zagrajeno, na eni stra-ni s hišo, od drugih strani pa s precej visokim zidom. Morala sva torej prelesti zid. Ker nisva našla nobene lestve, sva prislonila k zi-du nekaj desk in plezala po njih. Jaz sem prilezel prvi na vrh. Se-del sem na rob zidu in čakal na tovariša. Slednji je tudi on sreč-no pripravil za menoj, in že sva se mislila spustiti na drugo stran, ko hipoma zaslišiva ne daleč vstran korake. Trdo mimo zidu je peljala velika cesta. Odrevenel sem po vsem životu in hotel pla-niti nazaj na dvorišče, a Tadej me je vjel za roko in me obdržal na zidu.

Koraki so odmevali mimo naju tik ob zidu, oddaljevali so se po-

časni in polagoma izginili v noč. Sedaj sva drug za drugim poska-kala z zidu, ozrla se varno okrog. Bilo je izključeno, da bi naju kdo zapazil v temi in nato sva odhite-la po cesti. Vseled razburjenosti sva spobečeta hodila precej hitro in vsaksebi, Tadej nekoliko spre-daj na levi strani ceste, jaz na desni. Govorila nisva nič. Šele ko sva bila že zunaj vasi, se zbliza-va in začela stopati počasneje.

"Zdaj sva dobra!" je radostno dejal Tadej. "Glejva, da se do svita primerno oddaljiva od tod. Mislim, da naju baba ne bo zasle-dovala!"

"Bo, če je pametna," sem od-vrnil mračno. Ni se mi ljubilo go-voriti.

"Pikaš," je rekel rezko. "Pa-daj! Glavno je, da sva jo srečno pobrala; proketo je šlo trdo. Po-lagoma se boš privadil še ti. Naj-lpše je seveda to, da imava v žepu nekaj denarja; prišel bo nama prav."

"Sreče ne bova imela znjim, ker sva ga poneverila," sem mu odgovoril. Vest mi je se zmirom očitala goljufijo in na tistem sem se srdil na tovariša, ki me je bil zapeljal.

"Ne maraš denarja, oho! Na-vrzi ga proč v blato ga zaženi, ali pa ga daj meni, jaz ga bom ve-del porabiti. E, imenitni tovariš, povem ti, da še bodo prišli časi, ko boš potreboval denar in ne boš vpraševal, odkod da je, ali si ga pridobil pošteno ali nepošteno."

"Goljufal ne bom nikoli, to vem in vem, dabi tudi zdaj ne, bil, ko bi ne bilo vas."

"Saj pravim, daj denar sem, če te peče! Mar bi ga bil pustil na stanovanju. Zdi se mi, da ti je žal, ker se je nama načrt tako izvrst-no posrečil; ti bi menda rajši vi-del, da bi bili naju zalotili. Zakaj si se skrival in boječe trepetal, zakaj nisi klical glasno v noč in oznanjeval svojega lopovstva jav-nosti? Posten dečko si in smiliš se mi. Ščasoma postaneš mogoče pravi lopov in s pomilovalnim na-smehom se boš spominjal svojih mladih, poštenih let."

Molčal sem in s studom poslu-šal njegovo pripovedovanje.

"Tako se ti zgodi, kakor se je meni," je nadaljeval Tadej. "A-ko bom imel priliko ti povem zgo-dbo svojega življenja."

To mi je ugajalo in me je neko-liko razvedrilo. Preteklost moje-ga sopotnika me je silno zanima-la; vendar je bil do zdaj nepri-merno skop s pripovedovanjem.

Nad temnim ravnim poljem so odmevali rahli, zamolkli glasovi; nekje je udarjala ura. Zdrnila sva se in pospešila korake, kakor da bi bila šele zdaj izvedela na najino dolgo pot skozi celo noč do novega jutra. Bilo je skorve-rjetno, da naju bodo iskali in pre-ganjali in vseled tega sva morala hiteti, da se vsaj do jutra kolikor mogoče oddaljiva od neprijetnega kraja. Hodila sva molče, le kadar je tovariš butnil z nogo ob kameč, je robato zaklel. Nobeden ni ve-del, kam pelje cesta in kaki kraji se vrste ob njej, tema je zagrinja-la goro in dolino. Neprestano sva potovala. Ko se je jelo svitati, so se nama pokazali popolnoma novi neznani kraji. Bila sva v zelo oz-ki, romantični dolini, obkroženi s temnimi planinami, tam ne dal-jnem koncu doline, pod skalnatim vrhom je naju pozdravljala kmet-ska vas.

"Prav sva krenila," je dejal Tadej zadovoljno. "Obrnila sva se proti severu. Planine so za na-ju tudi varnejše, če se bo sploj-treba skrivati."

Sredi doline sva srečala srednje starosti moža, z usnjatim predpas-nikom in s sekuro za pasom. Ta-dej ga je ustavil in vprašal:

"Kako se zove ona vas tam pod goro?"

"To se Oberi. . . Kam pa gre-sta?"

"Malo na ono stran planin. Ali je v vasi gostilna in trafika?"

"Še dve sta in trafika tudi: de-narja se lahko iznebita. Tobaka vama dam jaz, če hočeta!" Po-nudil je nama poln mačji mehur tobaka. Tadej ga je vzel za dobre tri ščepce, se mu zahvalil in nato sva šla dalje. Mož je stal še dolgo na mestu in radovedno zrl za nama.

Bilžala sva se vasi, še tihi, ko-maj vzdramljeni iz spanja. Vas ni bila velika. Kakih dvajset hiš se je stikalo na kup, v sredi pa je stala cerkev z vitkim zvonom. Izmed nizkih streh se je dvigal dim, po hišah se je kahal zajutrk.

Krenila sva med hiše. Nad shod-dom neke hiše se je klanjal sveč-smrekov vršček in naju pozdrav-

ljal; tik njega je visela rja-ska s napisom, "K. k. T. Trafik." Ko sva vstopila v no, je bila prazna; šele čez časa je prišel od nekod fant in naju vprašal, kaj ho-četa. Naročila sva si zajutrk. Po-trku sva si kupila nekaj kruha in par zavojev smotk-baka ter se odpravila dalje. Ni nisva mogla ostati radi v-sti. Prebivalci so bili silno vedni in vse so hoteli izvede-naju; posebno jih je zanimal dej v svoji karakteristiki o Ko sva koračila skozi vas, se dje postajali na prah in na njegov cilindar in frak, la so morebiti pač že videli o-pravo, ali v drugačni obli-ri: ni je grše in smešnej-ri za preprostega planince, je raztrgan frak in povajja-linder.

Kmalu za vasio se je jela vzpenjati v zložen klanec, ljan v planine. Pot je bila vila se je med gozdovi, med mi drevesi, med mladimi na-preko lazov in goljav. Prijet-bilo in samota je nama uga-grede sva se pogovarjala in la tobak. Na trati ob cesti su-žila malo kruha, iz studen-napila vode, pa sva šla dalje, ma nasproti je pripokal mlad-nik s parom konj z vozom te-hlodov.

"Ali bodo že skoraj člo-bivalciš?" sva vprašala.

"Še potrpiha malo, pridno-stavljajta noge in v dveh ura-sta pri ljudeh," je preserno o-voril voznik. Tudi on se je zel-nimal za Tadejevo obleko.

"Vaša obleka je res sumlj-sem ga opomnil. "Nabavite si-go!"

"Nabavi si drugo!" se je n-zil. "Kje jo naj vzamem, pim si je ne! Ljudje naj le sk-za svoje cape, moje naj pust-miru."

"Ne veste, kako ste zam-v svojem kostumu; vsaj diti-se iznebite!"

Tadej je snel pokrivalo z-ve.

(Dalje prihodnjič.)

DETEKTIVI IMAJO PO-ROKE D'LA Z NOROL

Washington, D. C. — Dete-so precej zaposleni z blazne-prihajajo v Washington in smišljajo, da so predsedniki Z-ženih držav.

Tako je dejal neki prismo-nee, ki je stopil v Keskuku iz-ka:

Prihajam, da zasedem Be-lo-šo. Wilson je bil izvoljen na-parski način. Poženem uzurp-ja."

"Dobrodošli," ga je ujti-pozdravil detektiv. "Dovolite-da vas spremim v Belo hišo."

Seveda so ga odvedli na-eijsko postajo in od tam na o-lek za umobolne v Washing-skem azilu.

V zadnjih mesecih je v azilu-bilo več takih predsednikov-no in stanovanje. Med njimi je di kraljica Kanade, ki je priš-glavno mesto, da vpraša zak-niškega tajnika Me Adoon-\$500,000, da krije z njimi ti-za slavnosti pri kronanju. Med-mi prismuknjenec je tudi pr-iznadeljeval, "tovarišev" pred-nika, ki so prišli na obisk, v-nici pa ne sodijo drugam ko-norišnice.

Neki tak "tovariš" je priš-Kalifornije, da aretirja predse-ka. Zveznim detektivom na je-niški postaji je izginil izpred

in prijeli so ga šele pred Be-lo-šo. Neke ženska, ki dela v v-kladni pisarni, je pripovedo-da je napravila revolucionar-iznajdbo, ki jo pokaže predse-ku.

Med temi nesrečnimi ljudmi-bil tudi zapadni farmar, kater-so mučile prikazni, da je do-nalogo od zgoraj, da takoj ko-vojno. Predal je ves svoj imo-in se napotil v Washington. V

notku, ko je stopil iz vlaka, je-šel, da boče videti predsednik.

"Kar sem pojdlite," je dejal-ektiv, ki je imel opraviti ne-pri avtomobilu, "peljem vas-predsedniku v pisarno. "Farm-je vstopil in odpeljal so ga na-delek za umobolne.

Na Union železniški postaji-zijo detektiv, da umobolni lj-zijo pridejo v mesto. Kljub p-je v pridjevo detektivov, se vsi d-remu posreči, da gre v mesto.

VSAM navdušen član se Sloven-Narodno Prosveto Jahn-se naroča na "Prosveto"